

УДК 330.3

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.75-26>

Ярмак О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії та міжнародних відносин
*Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова*
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5760-4786>

Селютіна А.О.

студентка
*Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова*

Yarmak Olga

Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of
Economic Theory and International Relations
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Selyutina Alina

Student
O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В МІЖНРОДНОМУ БІЗНЕСІ

INCREASING THE COMPANY'S PROFITABILITY IN INTERNATIONAL BUSINESS

У статті аналізується, як підвищити прибутковість промислового підприємства. Поняття прибутку та рентабельності визначаються як економічні категорії та фактори, що впливають на рентабельність. Встановлено нормативні документи щодо збільшення прибутків суб'єктів господарювання та надано рекомендації щодо їх впровадження. Прибуток є рушійною силою і мотивацією діяльності підприємств і організацій, що дозволяє їм утримувати свої позиції на ринку і динамічно розвивати виробництво в конкурентних умовах. Можливості отримання вищих прибутків спонукають менеджерів шукати способи більш ефективного використання ресурсів. Двигуном економічної системи є фінансовий фактор, який є найважливішим і вирішальним, особливо в часи змін і труднощів. Широко визнано, що прибуток є складовою мети організації, ефективності, стимулів і фінансової безпеки.

Ключові слова: прибуток, рентабельність, фінансовий стан, господарська діяльність підприємства, прибутковість підприємства.

The article analyzes how to increase the profitability of an industrial enterprise. Modern complex economic conditions in which the subjects of the domestic economy have to function, as well as foreign policy and internal instability lead to a decrease in the profitability of enterprises, regardless of the forms of ownership. Increasing profits and improving production efficiency are very urgent issues of the modern Ukrainian economy. All this requires a thorough study of the theoretical foundations of the growth of the company's profitability and its impact on the pace and share of social reproduction. At present, a qualitatively new approach to the theoretical substantiation and practical demonstration of recommendations regarding the activation of the role of the company's profitability in the economic system is needed. Against this background, the identification of factors that increase the company's profitability is particularly relevant today. The concepts of profit and profitability are defined as economic categories and factors that affect profitability. Normative documents on increasing the profits of business entities have been established and recommendations for their implementation have been provided. Profit is the driving force and motivation for the activities of enterprises and organizations, which allows them to maintain their positions on the market and dynamically develop production in competitive conditions. Opportunities for higher profits encourage managers to look for ways to use resources more efficiently. The engine of the economic system is the financial factor, which is the most important and decisive, especially in times of changes and difficulties. However, even today, there are still many controversial topics in this research area that require further study and discussion. The purpose of the article is to define and demonstrate an approach

to increasing the profitability of enterprises based on the analysis of the economic essence of profitability and the factors affecting it. It is widely recognized that profit is a component of organizational purpose, efficiency, incentives, and financial security.

Key words: profit, profitability, financial condition, economic activity of the enterprise, profitability of the enterprise.

Постановка проблеми. Сучасні складні економічні умови, в яких доводиться функціонувати суб'єктам вітчизняної економіки, а також зовнішньополітична та внутрішня нестабільність призводять до зниження прибутковості підприємств незалежно від форм власності. Збільшення прибутку та підвищення ефективності виробництва є дуже актуальними питаннями сучасної української економіки. Все це потребує ґрунтовного дослідження теоретичних основ зростання рентабельності підприємства та його впливу на темпи і частку суспільного відтворення. На даний час необхідний якісно новий підхід до теоретичного обґрунтування та практичної демонстрації рекомендацій щодо активізації ролі прибутковості підприємства в економічній системі. На цьому тлі особливо актуальним сьогодні є виявлення факторів, які підвищують прибутковість компанії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням прибутковості займаються багато вітчизняних та зарубіжних дослідників, серед яких О.О. Антонюк [1], Л.І. Гнилянська [2], М.П. Денисенко [3], Л.М. Духновська [4], В.С. Павлов [4], І.Г. Миколенко [5], А.Д. Гребельна [5] та багато інших. Проте навіть сьогодні в цій дослідницькій галузі залишається багато суперечливих тем, які потребують подальшого дослідження та обговорення.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є визначення та демонстрація підходу до підвищення прибутковості підприємств на основі аналізу економічної сутності прибутковості та факторів, що на неї впливають.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нестабільність глобальної ринкової економіки та події в країні підвищують ризик виникнення кризових подій у бізнесі. Перше, що повинні зробити всі компанії, це перевірити себе та побачити, наскільки добре вони справляються зі своїми грошима та економікою, тобто переконатися, що у них достатньо грошей і ресурсів для вирішення проблем, які приходять ззовні чи всередині, створюючи спосіб оцінити їхнє фінансове та економічне здоров'я, з'ясувати, які показники є хорошими чи поганими для них під час кризи, і зробити розумний вибір.

Розробити стратегічний план який фокусується на майбутньому організації, а не на поточній ситуації. Метою плану є гарантування як негайних досягнень, так і довгострокового зростання компанії на конкурентному ринку. Майбутнє зростання та діяльність компанії залежить від її стратегії розвитку, яка базується на використанні науково-технічних інновацій у сферах електронного обладнання, організації, виробництва, технології та управління. Як правило, план створюється заздалегідь, окреслюється в різних документах, інструкціях, проєктах, теоріях і практичних кроках і втілюється в життя.

Стратегічний напрямок підприємства визначається як зовнішніми ринковими факторами, так і внутрішніми факторами, такими як наявні ресурси, кваліфікований персонал і вибір керівництва. Вибір стратегії залежить від багатьох речей. Ці фактори охоплюють уподобання

споживачів, поведінку, технологічний прогрес, вплив конкурентів, інвестиційні вимоги, прогнозовані прибутки, фінансові ресурси, управлінські здібності та придатність до успіху на ринку, диверсифікацію вимог до закупівель, склад управлінського персоналу, їхню мотивацію, правові зобов'язання перед кредиторами, суспільством, власниками, соціально-політичними та культурними впливами, які або стримують, або розширюють діяльність підприємства. Серед внутрішніх факторів є два типи: ті, що сприяють продуктивності, і ті, що ні. Діяльність підприємства можна віднести до категорії непродуктивних. Що стосується виробництва, нам потрібно переконатися, що у нас є все необхідне для випуску нашої продукції. Головними і найважливішими факторами, які сприяють зростанню прибутку, повинні бути ті, що надходять зсередини компанії, чим більше ми виробляємо, тим краще ми можемо отримати необхідні нам ресурси, оскільки всі частини виробничого процесу працюють разом, щоб створити продукт, але по-різному. Вартість праці додається до кінцевого продукту повільно, оскільки він стає менш корисним, а кінцевий продукт стає джерелом праці.

Діяльність підприємства – це не єдине, що впливає на його зовнішнє середовище, на підприємство також впливають такі фактори, як погода, транспорт, державна політика, податки, штрафи та конкуренція. На прибуток, який отримує підприємство, впливають ці фактори, які не пов'язані з тим, як підприємство працює, як воно організоване чи який вид бізнесу, але вони мають велике значення. Як наслідок, компанія не має контролю над цими факторами або може ігнорувати їхній вплив. На думку деяких вчених, те, як ми думаємо та відчуваємо всередині, може впливати на те, як ми діємо та реагуємо ззовні. Для ілюстрації розглянемо вплив унікальної політики, яка дозволяє організації вибрати метод бухгалтерського обліку, який має суттєвий вплив на її фінансові результати. Це може бути способом відстеження того, що у вас є та що ви винні, як ви розподіляєте свої витрати та прибутки в часі, як ви справляєтеся з неоплаченими рахунками тощо.

Найвищий можливий прибуток для бізнесу є вирішальним аспектом його діяльності. У сучасному бізнес-середовищі головна причина заробляти більше грошей – це виробляти більше товарів, витрачати на них менше грошей, робити їх кращими, пропонувати більше вибору, розумніше використовувати виробничі ресурси та працювати швидше.

Головною метою підприємства має бути покращення його економічного та фінансового стану шляхом пошуку шляхів покращення виробництва товарів чи послуг. Фінансовий стан підприємства можна оцінити, дивлячись на його здатність платити за боргами, його прибутковість і діяльність, а також дотримання ним державних та інших правил. Цей показник необхідно перевіряти та вивчати регулярно. Фінансовий аспект підприємства є основним визначальним фактором його виробничої потужності. Двигуном економіч-

ної системи є фінансовий фактор, який є найважливішим і вирішальним, особливо в часи змін і труднощів.

Здатність компанії дотримуватись термінів оплати та активно фінансувати свою діяльність свідчить про стабільний та добре керований фінансовий стан. Основна мета сталого виробничого циклу полягає в досягненні найкращого можливого обсягу продажів, найвищої якості продуктів і послуг, думок клієнтів, доходів, іміджу компанії та вкладу споживачів. Коли зростання фінансових ресурсів не є успішним, це може призвести до кризи, з якою важко впоратися. На процес створення прибутку впливають різні елементи (рис. 1).

Економічний потенціал фірми/підприємства тісно пов'язаний з тим, наскільки добре воно використовує свої ресурси. Економічний потенціал бізнесу можна розглядати як загальну вартість його ресурсів і те, як вони працюють разом, щоб впливати на важливу бізнес-діяльність, водночас керуючи пов'язаними ризиками, щоб отримати більше прибутку. Залучення та підвищення економічного потенціалу підприємств спрямоване на поглинання зовнішніх та внутрішніх факторів нестабільності в конкретні моменти часу.

Сьогодні ситуація з прибутком компаній у нашій країні дуже складна, і компанії повинні постійно шукати шляхи збільшення прибутку та вільних потужностей.

Найважливішим критерієм отримання максимальної вигоди в таких ситуаціях повинні бути внутрішні фактори. Окрім продажу продукції, компанії можуть отримувати прибуток за допомогою різноманітних непрофільних видів діяльності, таких як: оренда основних засобів, комерційна діяльність як учасник фондових бірж та валютних операцій тощо.

Однак компанії-виробники отримують більшу частину прибутку від продажу своєї продукції та визначають свій прибуток на основі різниці між отриманим доходом і загальною вартістю виробництва. Отже, від ступеня рентабельності продукції, що реалізується, безпосередньо залежить успішність управління підприємством, його економічний і фінансовий стан. Успішність виробничої діяльності, статус постачальника, складові збуту і торгівлі мають істотний вплив на рентабельність реалізованої продукції компанії. Усе це є ключовим для терміну корисного використання підприємства. Мета управління прибутком визначає найбільш ефективне складання та оптимальний напрямок перерозподілу, головною метою якого є підвищення ринкової вартості підприємства та динаміка його розвитку.

Ще одна сфера, де прибутковість є індикатором – це наявність коштів на особистому або розрахунковому рахунку компанії. Це, звісно, відкриває доступ до довгострокових і короткострокових кредитів, які банківські установи надають лише платоспроможним підприємствам. Збільшити надходження грошових коштів можна за рахунок реалізації надлишкових виробничих і невиробничих активів, наприклад, через лізинг. Факторами стабілізації прибутковості підприємств у складних або формажорних ситуаціях можуть бути дослідження та розробка нових продуктів, які користуються попитом на ринку, або отримання ліцензій на виробництво на ці товари.

Прибуток має дуже важливе значення в діяльності підприємства на міжнародному ринку, є багато чинників які впливають на значущість прибутку, а саме такі, як показники ефективності; збільшення вартості компанії; кількість проданої продукції; основне внутрішнє джерело економічних та фінансових ресурсів, сприяння розвитку підприємств.

У сучасних умовах господарювання, де метою є підвищення прибутковості підприємств, заслугоує на увагу питання інформаційно-технічного забезпечення діяльності підприємств. Це призначення необхідне як для внутрішнього використання (для підвищення швидкості прийняття рішень керівництвом), так і для потенційних інвесторів. Заслугоує на увагу також принципова зміна системи корпоративного управління в процесі залучення іноземних інвестицій (капіталу) на загалом сприятливих умовах. Це рушійні сили для освоєння новітніх конкурентоспроможних технологій виробництва. Це підвищує ймовірність того, що компанії зможуть застосовувати ефективні методи управління в економічно нестабільних ситуаціях.

Висновки. Отже, проведене теоретичне дослідження дозволяє зробити висновок, що рентабельність є основним критерієм оцінки господарської діяльності підприємств, а кризові явища виступають її дестабілізуючим фактором. У виживанні компанії кризові явища або кризи, що насуваються, представляють постійні ризики та виклики. Вони повинні відображати об'єктивні економічні рухи, функціонування компанії та процес розвитку. Щоб збільшити прибуток компанії під час кризи, необхідно скористатися вищевказаними факторами та вжити певних заходів обережності, які сприятимуть прибутку компанії в кризовий період. Завдяки теоретичному аналізу сутності антикризового менеджменту в компаніях можна досягти великих успіхів, використовуючи будь-яку можливість для його впровадження.

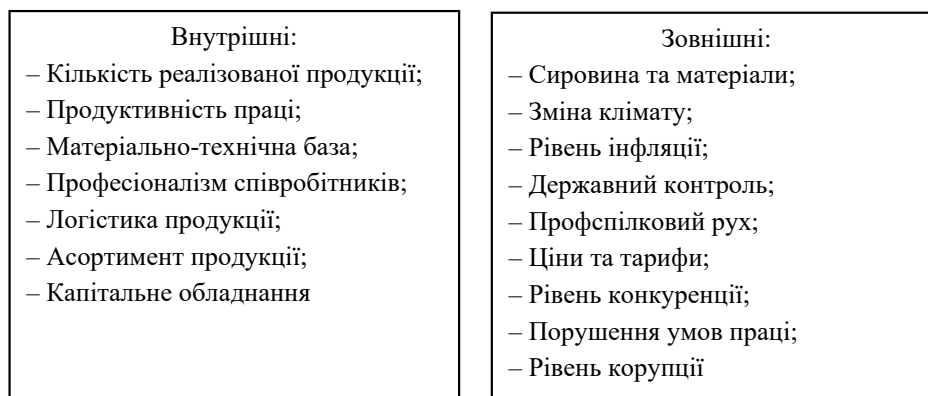

Рис. 1. Чинники формування прибутковості

Список використаних джерел:

1. Антонюк О.О. Оцінка рівня прибутковості як важлива складова діагностики кризових явищ підприємства. *Вісник «ХНУ». Економічні науки*. 2019. № 5. Т. 2. С. 20–24. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/122.pdf> (дата звернення: 19.04.2024).
2. Гнилянська Л.Й., Сай Л.П., Леню Л.І. Аспекти розвитку міжнародних економічних відносин на засадах підвищення прибутковості підприємства (на прикладі ТЗОВ «NESTLE S.A.»). *Економічний простір*. 2021. № 54. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/167-9> (дата звернення: 19.04.2024).
3. Денисенко М.П. Стан та тенденції розвитку сучасного підприємства : монографія / за ред. д.е.н., проф. М.П. Денисенка. Київ : ДКС центр, 2019. 464 с.
4. Духновська Л. М., Павлов В. С. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Випуск 17. Частина 1. С. 100–103. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/24.pdf (дата звернення: 19.04.2024).
5. Миколенко І.Г., Гребельна А.Д. Чинники прибутковості підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. Випуск 6 (33). С. 149–154. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/33_2021/23.pdf (дата звернення: 19.04.2024).

References:

1. Antoniuk O. O. (2019) Otsinka rivnia prybutkovosti yak vazhlyva skladova diahnostryky kryzovykh yavyshch pidpryemstva [Assessment of the level of profitability as an important component of the diagnosis of crisis phenomena of the enterprise]. *Visnyk "KhNU". Ekonomichni nauky*, no. 5, vol. 2, pp. 20–24. Available at: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/122.pdf> (accessed April 19, 2024). (in Ukrainian)
2. Hnylianska, L. Y., Sai, L. P., Leno, L. I. (2021) Aspekty rozvytku mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn na zasadakh pidvyshchennia prybutkovosti pidpryemstva (na prykladi TZOV "NESTLE S.A.") [Aspects of the development of international economic relations on the basis of increasing the profitability of the enterprise (on the example of NESTLE S.A. LLC)]. *Ekonomichniy prostir*, no. 54. Available at: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/167-9> (accessed April 19, 2024). (in Ukrainian)
3. Denysenko M. P. (2019) Stan ta tendentsii rozvytku suchasnoho pidpryemstva: monohrafiia [State and trends of modern enterprise development]. Kyiv: DKS tsentr, 464 p. (in Ukraine)
4. Dukhnovska L. M., Pavlov V. S. (2018) Prybutkovist pidpryemstva: sutnist ta efektyvnist upravlinnia [Enterprise profitability: the essence and efficiency of management]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 17, part 1., pp. 100–103. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/24.pdf (accessed April 19, 2024). (in Ukrainian)
5. Mykolenko I. H., Hrebelsna A. D. (2021) Chynnyky prybutkovosti pidpryemstva [Factors of profitability of the enterprise]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vol. 6 (33), pp. 149–154. Available at: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/33_2021/23.pdf (accessed April 19, 2024). (in Ukrainian)